

İstanbul Finans Merkezi ve Vergi Reformu İhtiyacı

Vergi Bülteni 2017 - 6

Bülent AK,
Yeminli Mali Müşavir
bak@konseydenetim.com.tr

KONSEY
VERGİ - DENETİM - DANIŞMANLIK

Önsöz

İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Stratejisi ve Eylem Planı'nı okudunuz mu bilemiyoruz. İstanbul'un uluslararası bir finans merkezi olması için; uluslararası standartlarda işleyen hukuki bir altyapının oluşturulmasına, finansal ürün ve hizmet çeşitliliğinin artırılmasına, vergi sisteminin basitleştirilmesine ve etkinleştirilmesine, düzenleyici ve denetleyici çerçevenin geliştirilmesine yönelik öncelik ve eylemler bu planda tek tek belirlenmiştir.

İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Stratejisi ve Eylem Planı, Yüksek Planlama Kurulu tarafından 2009 yılında yayımlanmıştır. Söz konusu eylem planında; vergi kanunları ve ikincil mevzuatın basit, anlaşılır, öngörülebilir ve sürdürülebilir hale getirilmesi, vergilendirme alanında yapılacak düzenlemeler ile ülkemizin rekabet gücü artırılarak, finansal işlemlerin ülkemizde yapılmasının sağlanması hedeflenmiştir.

İstanbul'u, öncelikle bölgesel, sonra da küresel finans merkezi haline getirmek için hazırlanan bu eylem planında, vergiyle ilgili olarak ortaya konulan hedef ve eylemlere şöyle bir göz atacağız. Ardından, söz konusu planda vergi sistemine yönelik eylemlerin yerine getirilmesinden sorumlu olan Maliye Bakanlığı ve Gelir İdaresi Başkanlığı'nın üzerine düşen ödevleri ne ölçüde yerine getirdiğini değerlendirmeye çalışacağız.

Okuyucularımıza yararlı olması dileğiyle, saygılarımızı sunarız.

Bülent AK,
Yeminli Mali Müşavir

KONSEY
VERGİ - DENETİM - DANIŞMAN

Bülent AK
Yeminli Mali Müşavir

Planda Hangi Hedeflere Yer Veriliyor?

İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Stratejisi ve Eylem Planı'nda, vergi sistemine ilişkin olarak yaklaşık sekiz yıl önce yapılan tespitleri ve nelerin yapılmasının hedeflendiğini, şimdilik üzerinde herhangi bir yorum yapmaksızın özetlemeye çalışalım.

Basit ve Etkin Vergilendirme Sistemi Hedefleniyor

Basitleştirilmiş ve etkin uygulanabilen bir vergi sistemi oluşturulmasına yönelik olarak; vergide öngörülebilirliğin artırılması, işlemler üzerindeki vergilerin kademeli olarak kaldırılması, aracılık maliyetleri üzerindeki vergi yüklerinin kademeli olarak düşürülmesi, finansal kurumların benzer işlemlerine uygulanan farklı vergisel yüklerin eşitlenmesi ilkeleri esas alınarak aşağıdaki temel hedeflere ulaşılması öngörülmüştür.

- Finansal işlemlerin Türkiye içinde yapılmasının teşviki,
- Makroekonomik koşullara uygun sürdürülebilir ve istikrarlı bir vergi rejimi
- Hukuki güvenliği sağlayan, idarenin geniş yorum yetkisi olmayan yasal düzenlemeler,
- Vergi gelirlerinde dolaylı vergilerin payının daha az olması,
- Finansal sektörün kayıtdışılık nedeniyle haksız rekabete maruz kalmaması,
- Etkinleştirilmiş özelge sistemi.

Yatırım Araçlarında Yansız Vergi Hedefleniyor

Verginin, yatırım kararlarında belirsizlik yaratan değişken bir faktör olmaktan çıkarılmasına yönelik mekanizmaların vergi sistemi içerisinde yer alması gerekmektedir. Bu amaçla kurulacak vergileme sistemi yatırımçı kararlarını herhangi bir yatırım aracı lehine veya aleyhine yöneltmemelidir. Yatırımcı, vergisel avantajı veya dezavantajı nedeniyle değil, her bir yatırım aracının kendi özelliklerine dayanarak, alternatif yatırım araçları arasında tercihini yapabilmesinin sağlanması hedeflenmiştir.

Finansal İşlem Vergilerinin Düşürülmesi Hedefleniyor

Gider Vergileri Kanunu finansal işlemlerin ulaştığı karmaşık yapıyı ve yeni ürünleri kavramakta yetersiz kalmakta, ayrıca verginin kanuniliği ilkesine aykırı sonuçlar yaratabilmektedir. Seçilen ülkelerin uygulamaları incelendiğinde BSMV benzeri bir verginin uygulanmadığı, genel olarak finansal işlemlerin KDV'den de istisna tutulduğu görülmektedir.

Diğer taraftan, BSMV başta olmak üzere finans kurumlarının aracılık faaliyetleri üzerindeki kamu kaynaklı mali yükler hem finans kurumları, hem de müşteriler açısından fon maliyetlerini artırmaktadır. Finansal araçların fiyatları faiz cinsinden ifade edildiği için, bu tür vergiler faize yansımaktadır. Bu durum, kredi kullanımını pahalılaştırmakta ve uzun vadede ekonomik büyümeyi olumsuz etkilemektedir.

Ayrıca, bu tür mali yükümlülükler aracılık işlevinin etkili bir şekilde yerine getirilmesine olumsuz etkide bulunarak kaynak tahsisinin etkinliğini bozmakta, sistemden kaçışı teşvik etmekte ve yurt dışında yerleşik finansal kuruluşlar lehine haksız rekabet yaratmaktadır. Bu nedenlerle, kamu kaynaklı mali yükler, kamu dengeleri ve ekonomik gelişmeler göz önüne alınarak, uygun bir zamanlamayla kademeli olarak düşürülmesi hedeflenmiştir.

Uluslararası Fonların Ülkeye Çekilmesi Hedefleniyor

Uluslararası fonların ülkemize çekilmesini sağlamak üzere, planda şu önlemlere yer verilmiştir. Dar mükellefiyete tabi olanların ülkemizde işlem yapmalarını engelleyici vergisel uygulamalardan kaçınılacaktır. Uluslararası fonların Türkiye merkezli işlem yapmaları konusunda vergisel alanda uygulamadaki belirsizlikler giderilecektir. Özellikle Ortadoğu ülkelerindeki sermayenin daha etkin şekilde ülkemize çekilebilmesini teminen geliştirilecek finansal ürünlerin vergileme karşısındaki durumları, benzer nitelik taşıyan finansal ürün ve işlemlere göre düzenlenecektir.

GİB'te Uzman Birim Kurulması Hedefleniyor

Vergi uygulamaları açısından idare bünyesinde finansal sektör konusunda uzmanlaşmış bir birimin kurulması ve bu alandaki vergisel uygulamaların bu hizmet birimi tarafından koordine edilmesi öngörülmüştür. Başta vergi idaresi olmak üzere ilgili kurum ve kuruluşlarca, finansal piyasaların işleyişi ve bu alanla ilgili vergi sisteminin tanıtımına önem verilmesi, uygulama sonuçlarının izlenerek analize tabi tutulacaktır.

Ülkemizdeki finansal piyasaların gelişmekte olan piyasalar olduğu dikkate alınarak basit bir vergileme sistemi oluşturulacak, benzer nitelikteki para ve sermaye piyasalarının vergilendirme esaslarının da benzer şekilde olması sağlanacaktır. Mevcut vergi sistematikindeki karmaşık ve dağınık halde bulunan hükümler bir araya getirilmek ve sadeleştirilmek suretiyle anlaşılır, basit ve kalıcı bir mevzuat oluşturulacaktır.

Finansal kurum ve yatırımcılar bazında vergi düzenlemeleri kapsamında oluşabilecek tereddütlerin çözülebilmesi ve kalıcı çözümler sağlanabilmesi için, özgelge sisteminin diğer ülke uygulamaları da gözetilerek, güvence veren bir yapıya kavuşturulması sağlanacaktır.

Eylem Planında Neler Var?

Açıklanan hedeflere varılmak üzere, stratejik eylem planında öncelikler tek tek saptanmış ve bu önceliklere ilişkin eylemler ayrıntılı olarak belirlenmiştir. Eylem planında; hangi eylemde hangi kuruluşun sorumlu olacağı ve hangi kuruluşların işbirliği yapacağı, eylemlerin ne sürede yerine getirileceği ve yapılacak işlemler, aşağıda yer verildiği üzere ayrıntılı olarak ortaya konulmuştur.

Öncelik No. 7: Türkiye piyasalarında henüz sunulmayan veya yeterli işlem hacmine ulaşmamış, İstanbul'u cazip bir finans merkezi haline getirebilecek, gelişme potansiyeli yüksek finansal ürün ve hizmetler için gerekli altyapı oluşturulacaktır.

Eylem No	Eylem Adı	Sorumlu Kuruluş (S) ve İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar (İ)	Başlama – Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
25	Özel sektör borçlanma araçlarına işlerlik kazandırılması	SPK (S) Adalet Bakanlığı (İ) Maliye Bakanlığı (İ) Hazine Müsteşarlığı (İ) TCMB (İ) BDDK (İ) GİB (İ) İMKB (İ) TSPAKB (İ) Takasbank (İ) MKK (İ) YKF (İ)	2010-2012	1) İhraçlara ilişkin maliyetler gözden geçirilecektir. 2) Özel sektör borçlanma araçlarına ilişkin kambiyo ve vergi hükümleri gözden geçirilecektir. 3) Özel sektör borçlanma araçları YKF kapsamına alınacaktır. 4) Bu araçlara, İcra-İflas mevzuatında ödeme önceliği getirilecektir. 5) Piyasa yapıcılığı ve altyapı çalışmaları tamamlanacaktır.

Öncelik No. 8: Vergi kanunları ve ikincil mevzuat basit, anlaşılır, öngörülebilir ve sürdürülebilir hale getirilecektir.

Eylem No	Eylem Adı	Sorumlu Kuruluş (S) ve İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar (İ)	Başlama – Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
36	Gelir Vergisi Kanununun yeniden yazılması	Maliye Bakanlığı (S) Başbakanlık (İ) GİB (İ)	2010-2012	Gelir Vergisi Kanunu temel hedef ve ilkeler çevresinde yeniden yazılacaktır.
37	Vergi Usul Kanununun tümüyle gözden geçirilmesi	Maliye Bakanlığı (S) Başbakanlık (İ) GİB (İ)	2010-2012	Vergi Usul Kanunu tümüyle gözden geçirilerek vergi cezalarının caydırıcılığının artırılması başta olmak üzere mükellef hakları, uyumsuzlukların çözümü ve değerlendirme hükümleri modern vergi sistemleriyle paralel hale getirilecektir.

Öncelik No. 9: Vergilendirme alanında yapılacak düzenlemelerle, ülkemizin rekabet gücü artırılarak finansal işlemlerin Türkiye’de yapılması sağlanacaktır.

Eylem No	Eylem Adı	Sorumlu Kuruluş (S) ve İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar (İ)	Başlama – Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
38	İşlem maliyetlerinin rekabet edilebilir düzeye indirilmesi	Maliye Bakanlığı (S) Başbakanlık (İ) Hazine Müsteşarlığı (İ) TCMB (İ), BDDK (İ) SPK (S), İMKB (İ) TBB (İ), TKBB (İ) TSPAKB (İ), TSRŞB (İ) Takasbank (İ) MKK (İ), VOB (İ)	2010-2012	İşlem maliyetlerinin rekabet edilebilir düzeye indirilmesi amacıyla BSMV başta olmak üzere aracılık maliyetlerini artıran yükler gözden geçirilerek kamu dengeleri ve ekonomik gelişmeler göz önüne alınarak uygun bir zamanlamayla kademeli olarak düşürülecektir.
39	Mevcut durumda talep görmeyen araçlara işlerlik kazandıran ya da yeni oluşturulacak finansal araç ve faaliyetlerin geliştirilmesi	Maliye Bakanlığı (S) Başbakanlık (İ) Hazine Müsteşarlığı (İ) TCMB (İ), BDDK (İ) SPK (S), İMKB (İ) TBB (İ), TKBB (İ) TSPAKB (İ) TSRŞB (İ) Takasbank (İ) MKK (İ) VOB (İ)	2010-Sürekli	Mevcut durumda işlem görmediği için (özel sektör borçlanma araçları, faizsiz finansman araçları gibi) BSMV geliri elde edilemeyen ürün ve faaliyetlerde BSMV kaldırılacaktır.

Öncelik No. 10: Finansal kurum ve yatırımcılar için belirsizliği giderici ve uygulamada uzmanlaşmayı sağlayacak tedbirler alınacaktır.

Eylem No	Eylem Adı	Sorumlu Kuruluş (S) ve İşbirliği Yapılacak Kuruluşlar (İ)	Başlama – Bitiş Tarihi	Yapılacak İşlem ve Açıklama
40	Özelge sisteminin iyileştirilmesi	GİB (S) Başbakanlık (İ) Maliye Bakanlığı (İ)	2010	Finansal kurum ve yatırımcılar açısından oluşabilecek tereddütlerin çözülebilmesi ve kalıcı çözümler sağlanabilmesi için özelge sisteminin diğer ülke uygulamaları da gözetilerek, güvence veren bir yapıya kavuşturulması sağlanacaktır.
41	Gelir İdaresi Başkanlığında finansal sektör konusunda uzmanlaşmış bir birimin kurulması	GİB (S) Başbakanlık (İ) Maliye Bakanlığı (İ)	2010	İdare bünyesinde finansal sektör konusunda uzmanlaşmış bir birimin kurulması ve bu alandaki vergisel uygulamaların bu hizmet birimi tarafından koordine edilmesi mümkün hale getirilecektir.

Maliye Bakanlığı ve GİB Ödevine Çalışmış mı?

Eylem planında yapılması gereken işlemlerle ilgili olarak, Maliye Bakanlığı ve Gelir İdaresi Başkanlığı üzerine düşen sorumluluklarını gereğince ve zamanında yerine getirdi mi? Bir karne hazırlayalım isterseniz, ne dersiniz?

25 numaralı eylemle, “Özel sektör borçlanma araçlarına işlerlik kazandırılması” istenilmiş, bu çerçevede ihraçlara ilişkin maliyetler ile özel sektör borçlanma araçlarına ilişkin kambiyo ve vergi hükümlerinin gözden geçirileceği belirtilmiş, bu işlemlerin 2010 - 2012 yılları arasında tamamlanması öngörülmüş.

38 numaralı eylemle, “İşlem maliyetlerinin rekabet edilebilir düzeye indirilmesi” hedeflenmiş, işlem maliyetlerinin rekabet edilebilir düzeye indirilmesi amacıyla, BSMV başta olmak üzere aracılık maliyetlerini artıran yükler gözden geçirilerek, kamu dengeleri ve ekonomik gelişmeler göz önüne alınarak, 2010 - 2012 yılları arasında uygun bir zamanlamayla kademeli olarak düşülecektir denilmiştir.

39 numaralı eylemle ise, “Mevcut durumda talep görmeyen araçlara işlerlik kazandırılması ya da yeni oluşturulacak finansal araç ve faaliyetlerin geliştirilmesi” öngörülmüş olup, mevcut durumda işlem görmediği için (özel sektör borçlanma araçları, faizsiz finansman araçları gibi) BSMV geliri elde edilemeyen ürün ve faaliyetlerde BSMV kaldırılacak denilmiştir.

Gelelim yukarıda belirtilen eylemlere ilişkin olarak yapılanlara. Yurt içinde Türk Lirası cinsinden ihraç edilen tahviller ve varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen kira sertifikalarının geri alım ve satım taahhüdü ile iktisap veya elden çıkarılması karşılığında lehe alınan paralar üzerinden (Tahviller için 2010/1182 sayılı B.K.K. ile % 1. Yürürlük; 29.12.2010 ve kira sertifikaları için 2011/1854 sayılı B.K.K. ile % 1. Yürürlük; 29.06.2011) alınan BSMV'nin oranı % 5'ten % 1'e düşürülmüştür.

Ayrıca, Yurt içinde Türk Lirası cinsinden ihraç edilen tahviller ve varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen kira sertifikalarının vadesi beklenmeksizin satışı nedeniyle lehe alınan paralar üzerinden (Tahviller için 2010/1182 sayılı B.K.K. ile % 1. Yürürlük; 29.12.2010 ve kira sertifikaları için 2011/1854 sayılı B.K.K. ile % 1. Yürürlük; 29.06.2011) alınan BSMV'nin oranı % 5'ten % 1'e düşürülmüştür.

6456 Sayılı Yasayla yapılan düzenleme uyarınca, 29.06.2012 tarihinden geçerli olmak üzere, varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen kira sertifikalarından elde edilen kira gelirleri ve vade sonunda lehe alınan paralar ise BSMV'den istisna edilmiştir.

6728 Sayılı Kanunla yapılan düzenleme uyarınca, 09.08.2019 tarihinden geçerli olmak üzere, emeklilik yatırım fonlarının, menkul kıymet yatırım fonlarının, menkul kıymet yatırım ortaklıklarının, girişim sermayesi yatırım fonlarının ve girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının para ve sermaye piyasalarında yaptıkları işlemler nedeniyle elde ettikleri paralar BSMV'den istisna edilmiştir.

36 ve 37 numaralı eylemlerle, “Vergi kanunları ve ikincil mevzuatın basit, anlaşılır, öngörülebilir ve sürdürülebilir hale getirilmesi” öngörülmüştür. Buna göre Gelir Vergisi Kanunu’nun yeniden yazılması ve Vergi Usul Kanunu’nun tümden gözden geçirileceği eylem planına alınmıştır. Söz konusu işlemlerin 2010 - 2012 yılları arasında tamamlanması hedeflenmiş, ancak günümüze değin tamamlanamamıştır. Bu yönde önümüzü görmemizi sağlayacak bir açıklama da bulunmamaktadır.

40 numaralı eylemle, “Özelge sisteminin iyileştirilmesi” amaçlanmış olup, finansal kurum ve yatırımcılar açısından oluşabilecek tereddütlerin çözülebilmesi ve kalıcı çözümler sağlanabilmesi için, özelge sisteminin diğer ülke uygulamaları da gözetilerek, güvence veren bir yapıya kavuşturulacağı ifade edilmiştir. Bu çerçevede, Vergi Usul Kanunu’nun “Mükelleflerin izahat taleplerini” düzenleyen 413. maddesinde, 6009 sayılı Kanunla 01.08.2010 tarihinden geçerli olmak üzere değişiklikler yapılmıştır.

41 numaralı eylemle ise, 2010 yılında “Gelir İdaresi Başkanlığı’nda finansal sektör konusunda uzmanlaşmış bir birimin kurulması” öngörülmüş olup, bu sektördeki vergisel uygulamaların bu birim tarafından koordine edilmesinin mümkün hale geleceği belirtilmiştir. Gelir İdaresi Başkanlığı’nın organizasyon şemasına bakıldığında, yukarıdaki eylem planına uygun olarak Finans Sektörü Koordinasyon, BSMV ve Fonlar Müdürlüğü’nün kurulduğunu görüyoruz.

Vergi Sistemi Basit ve Etkin Hale Getirildi mi?

Vergi sisteminin basitleştirilmesi ve etkinleştirilmesinin hedeflenmesi, bu çerçevede tüm Gelir Vergisi Kanununun yeniden yazılması ve Vergi Usul Kanununun tümünden gözden geçirilmek istenmesi, varılmak istenilen amaca göre çok büyük ve iddialı bir hedef.

Yatırım (finansal) araçlarının vergilendirilmesi konusu, vergi kanunlarımızdaki muhtemelen en karmaşık konulardan birisidir diyebiliriz. Gelir Vergisi Kanunu'nda, yatırım araçlarından elde edilen kazançlar, esas itibarıyla üç ayrı maddede düzenlenmiştir. Bir kısım hükümler menkul sermaye iratlarında düzenlenmiş, diğer bir kısmı ise değer artış kazançlarına ilişkin hükümlerde, ayrıca geçici 67. maddede çok geniş bir düzenleme alanı var.

Finansal araçların çeşitliliğinin çok arttığı günümüzde, bazen bir yatırım aracından elde edilen kazancın bu hükümlerden hangisine gireceğini çözebilmeniz için, yanınızda ayrıca bir vergi uzmanı dolaştırmanız gerekebilir. Yatırım araçlarından elde edilen kazançların tek bir maddede toplanması bile reform olacaktır, hele bir de basitleştirilirse elbette harika olur.

Dolayısıyla, bu kadar büyük bir hedef koymak yerine, finansal işlemlerin ve yatırım araçlarının vergilendirilmesine yönelik olarak, vergi kanunlarımızda yer alan hükümlerin gözden geçirilerek, söz konusu düzenlemelerin tüm kesimlerin anlayacağı şekilde basitleştirilmesini hedeflemek sanırım daha doğru bir yaklaşım olurdu. Üstelik buna gerçekten çok büyük bir ihtiyaç var.

Yatırım Araçlarında Vergi Uygulamaları Yansız mı?

Stratejik eylem planındaki hedeflerden bir diğeri de, vergi uygulamalarının yatırımcı kararlarını herhangi bir yatırım aracı lehine veya aleyhine yönlendirmemesi olarak belirlenmiş. Bu şekilde, yatırımcılar vergisel avantajı veya dezavantajı nedeniyle değil, her bir yatırım aracının kendi özelliklerine dayanarak, alternatif yatırım araçları arasında tercihlerini yapabilecek denilmiş.

Ancak, plana baktığımızda bu hedefe uygun herhangi bir öncelik ve eyleme yer verilmediğini görüyoruz. Oysa, Gelir Vergisi Kanunu'ndaki düzenlemelere baktığımızda, her bir yatırım aracının vergilendirmesi için çok farklı yaklaşımlarda bulunulmasının yanı sıra uygulanan vergi oranları da birbirinden çok farklı.

Diğer taraftan, BSMV uygulamalarına baktığımızda da yatırım araçlarından lehe alınan tutarların vergilendirilmesinde farklı düzenlemeler ve farklı vergi oranlarının uygulanması söz konusu. Örnek vermek gerekirse, özel sektör tahvillerinin repo işlemi veya vadesinden önce elden çıkarılması nedeniyle lehe alınan tutarlar % 1 vergiye tabi tutulurken, vadenin bitmesini beklerseniz her nedense % 5 vergi ödemeniz gerekiyor. Devlet tahvili ve hazine bonolarının elde edilen faizler ise BSMV'den istisna edilmiş durumda.

Dolayısıyla, bu hedefe gerçekten varılmak isteniyorsa, vergi mevzuatımızda yer alan söz konusu hükümlerin üzerinde çalışılarak, farklılıkların nasıl giderileceği yönünde önceliklerin saptanması ve neler yapılacağına eylem planında detaylı olarak yer verilmesi gerekir.

Aracılık Maliyetleri Düşürüldü mü?

Stratejik eylem planına bakıldığında; yabancı ülke uygulamalarında BSMV benzeri bir verginin olmadığı ve finansal işlemlerin KDV'den de istisna tutulduğu belirtilmiş olup, ağır mali yükümlülüklerin yurtiçinde finansal sistemden kaçışı teşvik ettiği ve yurt dışındaki finansal kuruluşlar lehine haksız rekabet yarattığı sonucuna varılmış. Bu nedenle, kamu kaynaklı mali yüklerin uygun bir zamanlamayla kademeli olarak düşürülmesi hedef olarak belirlenmiş.

Eylem planında işlem maliyetlerinin rekabet edebilir düzeye indirilmesi amacıyla, BSMV başta olmak üzere aracılık maliyetlerini artıran yüklerin gözden geçirilerek, kamu dengeleri ve ekonomik gelişmelere göre zamanla kademeli olarak düşürüleceği, mevcut durumda işlem görmeyen özel sektör borçlanma araçları ile faizsiz finansman araçlarında ise BSMV'nin kaldırılacağı söylenmiştir.

Yurt içinde Türk Lirası cinsinden ihraç edilen tahviller ve varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen kira sertifikalarının geri alım ve satım taahhüdü ile iktisap veya elden çıkarılması karşılığında lehe alınan paralar üzerinden (Tahviller için 2010/1182 sayılı B.K.K. ile % 1. Yürürlük; 29.12.2010 ve kira sertifikaları için 2011/1854 sayılı B.K.K. ile % 1. Yürürlük; 29.06.2011) alınan BSMV'nin oranı % 5'ten % 1'e düşürülmüştür.

Ayrıca, Yurt içinde Türk Lirası cinsinden ihraç edilen tahviller ve varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen kira sertifikalarının vadesi beklenmeksizin satışı nedeniyle lehe alınan paralar üzerinden (Tahviller için 2010/1182 sayılı B.K.K. ile % 1. Yürürlük; 29.12.2010 ve kira sertifikaları için 2011/1854 sayılı B.K.K. ile % 1. Yürürlük; 29.06.2011) alınan BSMV'nin oranı % 5'ten % 1'e düşürülmüştür.

6456 Sayılı Yasayla yapılan düzenleme uyarınca, 29.06.2012 tarihinden geçerli olmak üzere, varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen kira sertifikalarından elde edilen kira gelirleri ve vade sonunda lehe alınan paralar ise BSMV'den istisna edilmiştir.

Oysa her şeyden şunu belirtmek gerekir ki; finansal sisteme arz edilen fonların, fon talep edenlere aktarılmasında aracılık eden finansal kurumların, aracılık maliyeti sadece finansal işlemlerde uygulanan dolaylı vergilerden ibaret değildir. Vergi olmamakla birlikte, bankacılığı düzenleyen otoriteler tarafından alınan tutarların yanı sıra merkez bankasının para politikası uygulamalarından kaynaklanan mali yükümlülükler de bulunmaktadır.

Diğer taraftan, bankaların KDV mükellefiyeti bulunmadığı için, mal ve hizmet alımları sırasında ödedikleri katma değer vergisini indirme olanakları bulunmamakta, söz konusu tutarları ise yerine göre gider veya maliyet unsuru olarak dikkate almaktadırlar. Bankaların istisnadan vazgeçerek KDV mükellefi olması da, yasada yer alan kısıtlayıcı hüküm nedeniyle mümkün değildir. Bu durum bankacılık kesimi için çok ciddi bir yük oluşturmaktadır.

Üstüne üstlük, kambiyo işlemleri dışında bankalar verdikleri hizmetler nedeniyle lehlerine aldıkları tutarlar üzerinden % 5 oranında Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi ödemek durumundadır. Ancak, çok sınırlı bazı işlemlerde bu verginin oranı % 1'e, kambiyo işlemlerinde ise sifıra indirilmiş durumdadır. Lehe alınan paralar ise her bir işlem bazında dikkate alınmakta, zararlı işlemlerden doğan zararların ise lehe olan diğer işlemlerin karından düşülmesine izin verilmemektedir.

Ayrıca, BSMV matrahının tespitinde lehe alınan paraların brüt tutarının dikkate alınması gerekmekte olup, yapılan işlemlere ilişkin giderlerin (maliyetlerin) matrahtan düşülmesi mümkün değildir. Örnek vermek gerekirse, bankaların verdikleri krediler üzerinden lehe aldıkları faiz gelirleri üzerinden % 5 oranında BSMV hesaplanmakta olup, söz konusu kredinin maliyetini oluşturan mevduat faizi vb. masrafların vergi matrahından indirimi mümkün değildir.

Yapılan araştırmalara göre, toplam kredi maliyetleri içersindeki kamusal (mali) yükümlülüklerin payının % 25 ila % 33 arasında değiştiği görülmektedir. Yüksek aracılık maliyetleri yabancı finansal kurumlarla rekabette sorunlar yaratmakta, bu durum yurtdışına mevduat kaçışına yol açtığı gibi, diğer taraftan kredi ihtiyacı bulunan büyük şirketleri doğrudan yurtdışından kredi sağlamaya yöneltmektedir.

Kaynak maliyetinin yüksekliği nedeniyle, yabancı fonların ülkemize gelmesini bir tarafa bırakın, birçok yerli bankamız söz konusu dezavantajları ortadan kaldırmak için yurt dışında şube açmak zorunda kalmakta ve bazı işlemlerini yurtdışından gerçekleştirmektedir.

Dolayısıyla, aracılık maliyetleri üzerindeki yüklerin azaltılması yoluyla, finansal kurumlarımızın uluslararası bazda rekabet gücünün artırılması hedefleniyorsa, mali yüklerin nasıl ve ne şekilde azaltılacağına üzerinde çalışılarak bir takvime bağlanması yerinde olacaktır.

Ayrıca, Gider Vergileri Kanunu'nda düzenleme yapılarak bankacılık faaliyetlerinin BSMV kapsamından çıkarılması ve tıpkı AB'ne üye ülkelerde olduğu gibi KDV kapsamına alınarak istisnaya tabi tutulmasında yarar görüyoruz. Ancak, bu sırada bütçe dengelerini dikkate almak gereğinin ortaya çıkması halinde, bir süre düşük oranlı katma değer vergisi uygulanması da düşünülebilir.

Vergide Öngörülebilirlik Arttı mı?

Ülkemizdeki finansal piyasaların henüz gelişmekte olduğu dikkate alınarak, basit ve anlaşılır bir vergilendirme sisteminin oluşturulması, vergi idaresi bünyesinde finansal sektör konusunda uzmanlaşmış bir birimin kurulması, ayrıca özelge sisteminin gözden geçirilerek finansal kurum ve yatırımcılar nezdinde oluşan tereddütlerin güvenceli bir şekilde giderilmesi eylem planında hedef olarak belirlenmiş.

Gelir İdaresi Başkanlığı'nda eylem planına uygun olarak bir birim kurulmakla birlikte, mevcut vergi sistemi içindeki karmaşık ve dağınık halde bulunan hükümlerin bir araya getirilmesi ve sadeleştirilmesi suretiyle anlaşılır, basit ve kalıcı bir mevzuat oluşturulması için gereken yasal düzenlemeler henüz yapılamamıştır.

Görüş verilmesi işlemlerinin merkezde kurulan bir komisyon vasıtasıyla yapılması, taşra birimlerinin aynı konuya ilişkin olarak birbirinden farklı yönde çelişkili görüşler verilmesine engel olmuştur. Ancak, söz konusu komisyonun toplantı sayılarının ve sürelerinin kısıtlı olması nedeniyle, vergiye ilişkin ödevlerini yerine getirirken tereddüt duyan mükelleflerin görüş taleplerine makul bir sürede yanıt verilmesi genelde pek mümkün olmamaktadır. Dolayısıyla, gelir idaresi merkezinde görüş vermek üzere süreklilik esasına göre çalışan ayrı bir birim kurulmasında yarar görüyoruz.

Ayrıca, mükelleflerin aynı durumda olmak kaydıyla başka mükelleflere verilmiş bulunan özelgelerden yararlanmasında yasal düzenleme yapılmıştır. Vergi incelemeleri sırasında mükelleflerin lehine özelge bulunduğu yönündeki iddialarının incelenmesi ve değerlendirilmesinin zorunlu olduğunu göz önünde bulundurursak, emsal özelge havuzunun kamuoyunun kullanımına açılmasının yerinde olacağını düşünüyoruz.

Sonsöz

Devlet Planlama Teşkilatı tarafından hazırlanan İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Stratejisi ve Eylem Planında yer alan vergi sistemimizle ilgili tespitlere katılmamak mümkün değil, bazı hedefler gerçekten çok iyi saptanmış, ancak bu hedeflere varmak o kadar kolay olmasa gerekir. Bunun için birkaç kanunun birkaç maddesinde düzeltme yapılması yeterli olmaz.

Bu planı hayata geçirmek için, olaylara bakış açımızı tımden değiştirmek ve ortaya yepyeni bir perspektif koymak durumundayız. Bu çerçevede öngörülen hedeflere varmak üzere, vergi kanunlarında yapılması gereken yasal düzenlemeleri içeren ayrı bir reform paketinin hazırlanmasının yerinde olacağını düşünüyörüz.

Konuya ilişkin sorularınızla ilgili olarak irtibat kurabilirsiniz.

Saygılarımızla,

Bülent AK,
Yeminli Mali Müşavir

KONSEY
VERGİ - DENETİM - DANIŞMANLIK

KonseY Yeminli Mali Müşavirlik
Denetim ve Danışmanlık Ltd. Şti.

İlkbahar Mh. Güneypark
Kümeevleri Sk. Kule 1923
Kat: 30 D: 205
06550 Oran - Ankara

TEL: (312) 504 63 36
GSM: (532) 221 40 41

www.konseYdenetim.com.tr

KONSEY
VERGİ - DENETİM - DANIŞMANLIK